

Nous valors de Copenhaguen

- Cal un gran canvi intel·lectual si el que volem és construir un nou model econòmic

MIKHAÏL GORBATXOV

EL PERIÒDICO DE CATALUNYA, 14.12.09

Amesura que la cimera pel canvi climàtic de Copenhaguen va avançant, cada vegada resulta més clar que tot el que hi ha en joc és molt més que el medi ambient.

La crisi mediambiental global subjau en pràcticament tots els problemes que ens afecten, uns problemes que inclouen la necessitat de crear un model econòmic global que es fonamenti en el bé públic. La crisi està directament relacionada amb temes com la seguretat i els conflictes ètnics i internacionals, cada vegada més perillosos; amb les grans migracions i desplaçaments de gent, una situació que ja desestabilitza la política i l'economia; també amb la creixent pobresa i desigualtat social; amb la crisi de l'aigua i l'energia, i l'escassetat de menjar.

Salvar el planeta hauria de ser una tasca compartida per governs, per comunitats empresarials i científiques, i per la societat civil. Cada part interessada en aquesta noble causa hi té el seu paper. El pes més gran de la responsabilitat, no obstant, recau en els governs i les seves institucions.

Els governs poden fixar nivells i normes exigents, indispensables per lluitar contra el canvi climàtic. Només l'Estat és capaç de mobilitzar els

recursos per desplegar tecnologies incisives. Només l'Estat pot ajudar els que són més vulnerables al canvi climàtic.

Els representants dels governs estan reunits a Copenhaguen per obrir un nou capítol en la cooperació internacional sobre el canvi climàtic. Que l'arrencada sigui forta i convincent o, al contrari, feble i decebedora només depèn d'ells.

La ciència ens indica que l'augment global de la temperatura hauria de limitar-se a 1 o 2 graus centígrads. Els líders mundials van subscriure aquesta idea en la reunió del G-8 a Itàlia el juliol passat. Fins i tot amb aquest límit, és probable que hi hagi una gran destrucció, que inclourà la desaparició de la majoria dels esculls de coral.

Però els pactes polítics acordats pels negociadors implicats en les converses de Copenhaguen garanteixen virtualment un augment de temperatura d'uns 4 graus, una xifra que s'enquadra dins de l'àmbit de la catàstrofe.

I això, ¿per què? Per diverses raons, incloent-hi la inèrcia del model econòmic actual, basat en els guanys desmesurats i en l'excés de consum; una altra raó és la incapacitat dels dirigents polítics i empresarials per pensar a llarg termini; i una altra més, la preocupació que reduir les emissions de carboni soccavaria el creixement econòmic. Els que advoquen perquè no hi hagi cap canvi són precisament els que acaben fomentant aquesta preocupació.

Tal com LA crisi financera global ha deixat del tot clar, els esforços per

convertir aquest món en un lloc sostenible per a les generacions presents i futures no minen la nostra economia. La culpa la té un fet molt diferent: la desconsiderada recerca del guany a qualsevol preu, una fe cega en la «invisible mà del mercat» i la falta d'acció dels governs. El que fa falta és buscar nous motors de creixement i incentius per al desenvolupament econòmic. La transició a una economia baixa en CO2, baixa en residus, crearà indústries qualitativament noves i verdes, tecnologia i ocupació.

Canviar de la nit al dia el model econòmic que ha prevalgut durant mig segle no seria gaire realista. La transició a un nou model exigeix un canvi de valors.

L'economia global s'ha d'orientar al bé públic, ha de subratllar temes com el medi ambient sostenible, la sanitat, l'educació, la cultura, la igualtat d'oportunitats i la cohesió social, cosa que implica reduir les bretxes entre riquesa i pobresa.

La societat ho necessita, i no només com un imperatiu moral. L'eficàcia econòmica de subratllar el bé públic és immensa, tot i que els economistes encara no hagin après a mesurar-la. Necessitem un gran canvi intel·lectual si el que volem és construir un nou model econòmic.

TAMBÉ necessitem un reajustament moral de la comunitat empresarial. Les empreses i els seus primers executius tendeixen a definir les seves posicions sobre temes mediambientals segons el resultat a curt termini o a mitjà termini. Els negocis socialment i mediambientalment responsables segueixen sent l'excepció més que la regla. Es necessita un canvi en la totalitat del sistema impositiu, en les ajudes i en els incentius.

La societat també ha de tenir un paper més important. Ha de convertir-se no només en part interessada, sinó també en una participant plena a l'hora de prendre decisions que modelaran el medi ambient i l'economia.

A Copenhaguen veurem de prop els líders polítics. Més de 60 caps d'Estat posaran a prova la seva capacitat de lideratge personal. Hem vist amb quina facilitat es pot fracassar. Les pròximes setmanes i mesos els brindaran l'oportunitat de mostrar que verdaderament són capaços de liderar.

*Expresident de la Unió Soviètica.

Distribuït per The New York Times Syndicate.